

# Spis treści

|                                                                                        |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Spis skrótów.....                                                                      | 11        |
| Wprowadzenie .....                                                                     | 15        |
| <b>Część I. Przestępczość zorganizowana. Zagadnienia wprowadzające</b>                 |           |
| <b>Rozdział I. Problemy definicyjne (E.W. Pływaczewski) .....</b>                      | <b>21</b> |
| § 1. Problem definicji przestępczości zorganizowanej .....                             | 23        |
| § 2. Przestępczość zorganizowana a inne zbliżone formy przestępczości .....            | 30        |
| 1. Przestępczość zorganizowana a przestępczość zawodowa .....                          | 30        |
| 2. Przestępczość zorganizowana a formy „przestępczości białych kołnierzyków” .....     | 32        |
| 3. Przestępczość zorganizowana a terroryzm .....                                       | 34        |
| 4. Przestępczość zorganizowana a banda (gang) .....                                    | 35        |
| <b>Rozdział II. Geneza zjawiska (E.W. Pływaczewski) .....</b>                          | <b>40</b> |
| § 1. Rozwój zjawiska na obszarze europejskim .....                                     | 42        |
| § 2. Rozwój zjawiska na obszarze amerykańskim .....                                    | 45        |
| § 3. Rozwój zjawiska na obszarze azjatyckim .....                                      | 48        |
| 1. Japońska <i>yakuza</i> .....                                                        | 48        |
| 2. Chińska przestępczość zorganizowana .....                                           | 50        |
| § 4. Wzajemne powiązania i zależności w dobie globalizacji .....                       | 52        |
| 1. Związki i zależności przestępczości zorganizowanej i terroryzmu.....                | 52        |
| 2. Inne związki i zależności.....                                                      | 56        |
| 3. Międzynarodowe powiązania przestępcze z perspektywy Polski .....                    | 58        |
| A. Zorganizowana przestępczość kryminalna .....                                        | 58        |
| B. Zorganizowana przestępczość narkotykowa .....                                       | 58        |
| C. Zorganizowana przestępczość ekonomiczna .....                                       | 59        |
| 4. Terror kryminalny i terroryzm polityczny .....                                      | 59        |
| <b>Część II. Przestępczość zorganizowana. Aspekty kryminologiczne</b>                  |           |
| <b>Rozdział I. Fenomen zjawiska .....</b>                                              | <b>63</b> |
| § 1. Modele i formy organizacyjne przestępczości zorganizowanej (W. Filipkowski) ..... | 63        |
| 1. Uwagi ogólne .....                                                                  | 65        |

|                                                                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2. Modele funkcjonowania przestępczości zorganizowanej .....                                                       | 65  |
| 3. Formy przestępczości zorganizowanej .....                                                                       | 70  |
| 4. Struktury przestępcze w Polsce .....                                                                            | 74  |
| § 2. Obszary działalności zorganizowanych struktur przestępczych w Polsce<br>(K. Laskowska) .....                  | 82  |
| 1. Uwagi ogólne .....                                                                                              | 82  |
| 2. Przestępczość kryminalna .....                                                                                  | 84  |
| A. Zabójstwa, porwania dla okupu, rozboje i wymuszenia rozbójnicze .....                                           | 84  |
| B. Zorganizowany przerzut i handel ludźmi .....                                                                    | 89  |
| C. Zorganizowane kradzieże, handel i przemyt samochodów .....                                                      | 96  |
| D. Zorganizowana przestępczość fałszerska .....                                                                    | 104 |
| E. Zorganizowana przestępczość przeciwko zabytkom/dobrom kultury .....                                             | 106 |
| 3. Przestępczość narkotykowa .....                                                                                 | 110 |
| A. Nielegalna produkcja narkotyków .....                                                                           | 110 |
| B. Nielegalny handel narkotykami .....                                                                             | 115 |
| C. Przemysł narkotyków .....                                                                                       | 116 |
| 4. Przestępczość gospodarcza .....                                                                                 | 121 |
| A. Przestępczość w sektorze bankowym, finansowym i kapitałowym .....                                               | 122 |
| B. Nielegalny obrót towarami wysokoakcyjowymi (alkohol, papierosy<br>i paliwa) .....                               | 124 |
| C. Przestępstwa celne i dewizowe .....                                                                             | 129 |
| D. Przestępstwa podatkowe .....                                                                                    | 130 |
| E. Przestępstwa związane z przekształceniami własnościowymi .....                                                  | 131 |
| F. Przestępstwa w sektorze ubezpieczeń .....                                                                       | 132 |
| G. Pranie brudnych pieniędzy .....                                                                                 | 133 |
| § 3. Skutki funkcjonowania zjawiska przestępczości zorganizowanej (W. Filipkowski) .....                           | 135 |
| 1. Uwagi ogólne .....                                                                                              | 136 |
| 2. Konsekwencje funkcjonowania zjawiska w dokumentach prawnych .....                                               | 137 |
| A. Międzynarodowe akty prawne .....                                                                                | 137 |
| B. Prawo krajowe .....                                                                                             | 139 |
| 3. Kryminologiczne i kryminalistyczne ujęcie skutków zjawiska .....                                                | 140 |
| 4. Szacowanie zagrożenia .....                                                                                     | 149 |
| 5. Konkluzje .....                                                                                                 | 150 |
| <b>Rozdział II. Etiologia przestępczości zorganizowanej w Polsce (K. Laskowska)</b> .....                          | 152 |
| § 1. Czynniki popełnienia przestępstw. Uwagi ogólne .....                                                          | 152 |
| § 2. Czynniki historyczne .....                                                                                    | 153 |
| § 3. Czynniki społeczne .....                                                                                      | 157 |
| § 4. Czynniki ekonomiczne .....                                                                                    | 160 |
| § 5. Czynniki prawne .....                                                                                         | 162 |
| § 6. Czynniki organizacyjne .....                                                                                  | 164 |
| § 7. Czynniki międzynarodowe .....                                                                                 | 166 |
| § 8. Inne czynniki .....                                                                                           | 169 |
| <b>Rozdział III. System przeciwdziałania i zwalczania przestępczości<br/>zorganizowanej (W. Filipkowski)</b> ..... | 171 |
| § 1. Zagadnienia wprowadzające .....                                                                               | 174 |
| § 2. Profilaktyka kryminalistyczna i kryminologiczna .....                                                         | 175 |
| § 3. Międzynarodowe standardy walki z przestępczością zorganizowaną .....                                          | 179 |

|                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----|
| § 4. Krajowy system przeciwdziałania i zwalczania przestępczości zorganizowanej | 187 |
| § 5. Wybrane aspekty systemu .....                                              | 194 |
| A. Zwalczanie przestępczości zorganizowanej w aspekcie finansowym .....         | 194 |
| B. Walka z korupcją .....                                                       | 195 |
| C. Aspekt penitencjarny .....                                                   | 197 |
| D. Rola nauki i ośrodków akademickich .....                                     | 198 |
| E. Badania nad systemem .....                                                   | 199 |
| § 6. Propozycja zakresów systemu .....                                          | 200 |

### Część III. Przestępczość zorganizowana. Aspekt prawny. Ujęcie krajowe

|                                                                                                                   |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Rozdział I. Przestępczość zorganizowana w aspekcie prawa karnego materialnego (E. Zatyka) .....</b>            | <b>209</b> |
| § 1. Kryminalizacja zjawiska przestępczości zorganizowanej w polskim ustawodawstwie w ujęciu historycznym .....   | 210        |
| § 2. Ewolucja instrumentów zwalczania przestępczości zorganizowanej w Kodeksie karnym z 1997 r. ....              | 217        |
| § 3. Pojęcia zorganizowanej grupy i związku mających na celu popełnienie przestępstwa – próba zdefiniowania ..... | 220        |
| § 4. Kryminalizacja przestępczości zorganizowanej w części szczególnej Kodeksu karnego z 1997 r. ....             | 224        |
| 1. Znamiona strony przedmiotowej przestępstwa z art. 258 KK .....                                                 | 224        |
| 2. Formy zjawiskowe popełnienia przestępstwa z art. 258 KK .....                                                  | 228        |
| 3. Formy stadialne popełnienia przestępstwa z art. 258 KK .....                                                   | 230        |
| 4. Przedmiot ochrony przestępstwa z art. 258 KK .....                                                             | 231        |
| 5. Podmiot oraz znamiona strony podmiotowej czynu z art. 258 KK .....                                             | 232        |
| 6. Zagadnienie zbiegu przestępstw i zbiegu przepisów .....                                                        | 233        |
| 7. Ustawowe zagrożenie karą w art. 258 KK .....                                                                   | 233        |
| 8. Klauzula niepodlegania karze z art. 259 KK .....                                                               | 234        |
| § 5. Środki karne służące zwalczaniu przestępczości zorganizowanej .....                                          | 237        |
| § 6. Modyfikacje wymiaru kary wobec uczestników zorganizowanych grup i związków .....                             | 239        |
| § 7. Rozwiązania służące zwalczaniu przestępczości zorganizowanej w prawie karnym skarbowym .....                 | 246        |
| § 8. Konkluzje .....                                                                                              | 248        |

|                                                                                                                                               |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Rozdział II. Zwalczanie przestępczości zorganizowanej w aspekcie prawa karnego procesowego (E.M. Guzik-Makaruk, E. Jurgielewicz) .....</b> | <b>250</b> |
| § 1. Regulacje Kodeksu postępowania karnego jako instrument zwalczania przestępczości zorganizowanej (E. Jurgielewicz) .....                  | 251        |
| 1. Zagadnienia wstępne .....                                                                                                                  | 251        |
| 2. Przydatność regulacji Kodeksu postępowania karnego o dowodach w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej .....                             | 253        |
| 3. Przydatność regulacji Kodeksu postępowania karnego o środkach przymusu w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej .....                    | 260        |
| 4. Instytucja świadka anonimowego („świadka <i>incognito</i> ”) .....                                                                         | 267        |
| 5. Rola ekstradycji w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej .....                                                                          | 271        |
| 6. Europejski nakaz aresztowania (ENA) jako instrument zwalczania przestępczości zorganizowanej .....                                         | 274        |

|                                                                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| § 2. Regulacje pozakodeksowe jako instrument zwalczania przestępczości zorganizowanej ( <i>E.M. Guzik-Makaruk</i> ) .....                   | 278 |
| 1. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o świadku koronnym .....                                                                         | 278 |
| 2. Regulacje prawne przewidziane w prawie policyjnym .....                                                                                  | 281 |
| 3. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o Prokuraturze .....                                                                             | 284 |
| 4. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu .....                                    | 286 |
| 5. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym .....                                                        | 287 |
| 6. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o Straży Granicznej .....                                                                        | 288 |
| 7. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o Służbie Celnej .....                                                                           | 290 |
| 8. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o Żandarmerii Wojskowej .....                                                                    | 292 |
| 9. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu .....                           | 293 |
| 10. Regulacje prawne o charakterze procesowym przewidziane w Kodeksie karnym skarbowym .....                                                | 297 |
| 11. Regulacje prawne przewidziane w ustawie o Kontroli Skarbowej .....                                                                      | 299 |
| <b>Rozdział III. Przestępczość zorganizowana – aspekt penitencjarny</b>                                                                     |     |
| ( <i>G.B. Szczygieł</i> ) .....                                                                                                             | 303 |
| § 1. Skazani za przestępstwa popełnione w zorganizowanej grupie albo związku przestępczym .....                                             | 305 |
| 1. Populacja skazanych .....                                                                                                                | 305 |
| 2. Charakterystyka skazanych za przestępstwa popełnione w zorganizowanej grupie albo związku przestępczym .....                             | 308 |
| 3. Rozpoznane zagrożenia .....                                                                                                              | 312 |
| § 2. Postępowanie ze skazanymi za przestępstwa popełnione w zorganizowanej grupie albo związku przestępczym w izolacji penitencjarnej ..... | 319 |
| 1. Uwagi wprowadzające .....                                                                                                                | 319 |
| 2. Cele wykonywania kary pozbawienia wolności .....                                                                                         | 321 |
| 3. Indywidualizacja wykonywania kary .....                                                                                                  | 324 |
| 4. Wolna progresja .....                                                                                                                    | 332 |
| 5. Oddziaływanie penitencjarne .....                                                                                                        | 335 |
| 6. Konkluzje .....                                                                                                                          | 344 |
| <b>Część IV. Przestępczość zorganizowana. Aspekty instytucjonalne</b>                                                                       |     |
| <b>Rozdział I. Zwalczanie przestępczości zorganizowanej z perspektywy międzynarodowej</b> ( <i>E.W. Pływaczewski</i> ) .....                | 347 |
| § 1. Zinstytucjonalizowane formy i wybrane instrumenty współpracy międzynarodowej w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej .....          | 350 |
| 1. Cele i funkcje Interpolu .....                                                                                                           | 350 |
| 2. Geneza policyjnej współpracy w Europie. Grupy robocze TREVI .....                                                                        | 352 |
| 3. Europejskie Biuro Policji – Europol .....                                                                                                | 354 |
| 4. Współpraca państw w ramach układu z Schengen .....                                                                                       | 357 |
| 5. Eurojust .....                                                                                                                           | 361 |
| 6. Europejski nakaz aresztowania (ENA) jako szczególny instrument współpracy międzynarodowej w sprawach karnych .....                       | 362 |
| 7. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) .....                                                                         | 363 |
| 8. Grupa Zadaniowa ds. Przestępczości Zorganizowanej – BALTCOM .....                                                                        | 364 |

---

|                                                                                                                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| § 2. Pozostałe inicjatywy dotyczące bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej                                                                                           | 364 |
| § 3. Główne inicjatywy prawne przeprowadzone na forum ONZ .....                                                                                                             | 366 |
| § 4. Policyjne inicjatywy szkoleniowe .....                                                                                                                                 | 369 |
| § 5. Przykłady europejskich i pozaeuropejskich akademickich inicjatyw (projektów)<br>w zakresie przeciwdziałania przestępczości zorganizowanej .....                        | 372 |
| 1. Europejska Grupa Robocza ds. Inicjatyw Prawnych Przeciwko Przestępczości<br>Zorganizowanej (EARIGOK) .....                                                               | 372 |
| 2. Centrum ds. Informacji i Badań nad Przestępczością Zorganizowaną (CIROC)                                                                                                 | 373 |
| 3. Międzynarodowe Stowarzyszenie Badań nad Przestępczością<br>Zorganizowaną (IASOC) .....                                                                                   | 374 |
| 4. Inicjatywa <i>Jesus College</i> Uniwersytetu Cambridge .....                                                                                                             | 375 |
| 5. Międzynarodowy projekt badawczy na temat przestępczości zorganizowanej                                                                                                   | 376 |
| § 6. Kierunki i możliwości zwiększenia efektywności dotychczasowych form<br>w zakresie międzynarodowej współpracy w zwalczaniu przestępczości<br>zorganizowanej .....       | 377 |
| <b>Podsumowanie:</b> Najbliższe kierunki i priorytety w zakresie zwalczania przestęp-<br>czości zorganizowanej z perspektywy polskiej prezydencji w Unii Europejskiej ..... | 381 |